

d van
regel
inden,
amb-
emen,
boops-
amb-
door
geloof
leden
innen
deren

zulke
over
ich bij
regeld
oords.
aan-
kerk als
gedeel-
ambt.
n laten
hand op
het
iteit in
et ker-

an de
te nog
gezag

ssis is
der de
optre-
vrije
sonen.
eliasie
g kon
eliasie
te be-
ook te
ekende
k aan-
ge-
ouden.
gezag
oos is,
te mis-
van
maar
uult het

rk van
uit, en
Daar-
Arco-
wijzen
! geen
rug op
om van
op te

zag en
en land

hier te
ood die
and op
it, Zoo
jn ko-
le. En-
istocr-
chnitz-

ier tot

en, dat
weten-
aan ook
rs' ge-
men in

kerk is
kundig
verge-
stituut
edoopt-
en, ge-
eds alle
ag van
in voor-
etentie,
erefor-
oit wor-

is bele-
de ge-
weder-
t anders
der ge-
ze moet

oit an-
en afge-
en der
l eens.
t eerst
dt, dat
tot de
der Re-
Christus
is in de
it in de

staande
erkelijk
rekt, en
e kerk
s grens
ens van
envalt.
e van
p moet
worden,
anisme,
ood, en
anders
in haar
waarop

n ander
t amb-

n amb-
gemeen-
gezin-
el heeft

ook dat organisch geheel der kerk een nooit afwijzende roeping voor de wereld, maar deze roeping kan niet anders vervuld worden dan in de gewone gangen des levens, en door gebruik te maken van de gewone middelen, die u onder menschen invloed doen oefenen. Het komt dan aan op de openbaring van een hooger zin in heel het leven van de leden der kerk en in haar organisch bestaan.

Doch dit laten we in deze artikelenreeks geheel rusten. Reeds de uitdrukking *taak*, die we kozen, wijst dat uit. Immers organisch invloed te oefenen moge een roeping zijn, het is geen nauwkeurig te omschrijven en aan te geven *taak*.

Van *taak* kan men ten deze alleen spreken zoo men het oog heeft op de institutaire kerk. Een *taak* is opgedragen aan, en ligt voor rekening van een bepaald subject. Of wil men het zonder vreemd woord: Een *taak* onderstelt altoos een bepaald persoon of een bepaald college aan wie die *taak* wordt opgedragen, en sluit alle denkbeeld uit alsof een ander het evengoed kon doen. De bediening des Woords is voor den Dienaar een *taak*, uw medemenschen ten goede te manen is voor u geen *taak*, maar een roeping.

We laten alzoo de roeping van de kerken in haar organisch karakter hier geheel buiten beschouwing, en bepalen ons uitsluitend tot de *taak*, die op de kerk als instituut tegenover de wereld rust, en daarvan toonden we aan, dat het instituut deze zijn *taak* niet door oefening in het ambtelijk *gezag* kan omzetten, omdat kerkelijk *gezag* buiten eigen kring, en in het midden der wereld, ondenkbaar is, en door niemand zou worden erkend.

Zelfs wenschen we ons onderwerp in zooverre nog nader te begrenzen, door buiten bestek ook te laten al hetgeen ze door het Diaconaat doet en nog meer doen kan. Wel heeft het Diaconaat in de eerste plaats te zorgen voor de huisgenooten des geloofs, doch niet uitsluitend, en in zooverre zoo men dus ook de *taak* te berde kunnen brengen, die het kerkelijk instituut tegenover nooddriften en ellendigen te midden der wereld heeft te vervullen. Maar dit zou ons afleiden, en we laten ook dit punt dus rusten.

Zelfs snijden we in deze beschouwing af de *taak*, die onder bepaalde omstandigheden, op de kerk als instituut kan rusten, om door request aan de Overheden des lands op handhaving van recht en eerbare heid in de wereld aan te dringen.

Ook deze *taak* kan, mits het oogenblik er voor gekomen is, een zeer gewichtige worden, maar ook op die *taak* hebben we thans het oog niet.

Onze Eeredienst.

LVIII.

Intusschen, al is men in Gereformeerde kringen bij zijn overgang van de private tot de publieke absolute door ernstige bewegingen geleid geworden, beweegredenen die ons voorafgaand betoog allermindst uitputte, veeleer slechts aanstipte, verheeld mag daarom niet, dat deze overgang opnieuw getoond heeft, hoe moeilijk het onder menschen valt, het juiste evenwicht te bewaren.

Hoe schoon zou het niet geweest zijn, indien in Gereformeerde kringen, naar de aanwijzingen onzer Liturgie en naar den raad onzer practicijs, tweemaal zich had kunnen ontwikkelen, ten eerste de personele private schuldbelijdenis, en de algemeene publieke absolute.

Doch juist dat is niet geschied. Wel kwam en komt de personele private schuldbelijdenis aan vader of moeder, aan broeder of zuster, aan boezemvriend of gemeentevoorganger nog voor, maar toch al spoedig werd ze uitzondering, en in breede kringen sleet ze geheel uit. En zelfs waar ze nog voorkomt draagt ze vaak meer het karakter van zekere vertrouwelijke mededeeling, dan van wezenlijke schuldbelijdenis voor God. En ook ze komt bijna alleen voor in zeer exceptionele gevallen, als iemand hevig in de conscientie onrust is, vooral met den dood in het aangezicht.

Huizen bij duizenden daarentegen leven en sterven weg zonder ooit tot zulk een personele, private belijdenis gekomen te zijn.

En dit niet alleen, maar juist door het afnemen van de behoefte aan personele schuldbelijdenis, begon in de schatting der voorgangers ook de publieke absolute minder gewicht te bezitten. Van lieverlede hechte ook de gemeente er minder gewicht aan. En zoo is de publieke absolute bijna in alle kerken weggevaallen, zonder dat de meerdere vergaderingen ook maar een hand uitstaken, om ze te redden en in stand te houden.

Soms zelfs ontvangt men den indruk, alsof het opkomen voor de publieke absolute meer strekte om de private absolute der wereld uit te helpen, dan om de absolute in het midden der gemeente tot een geestelijke kracht te doen worden.

Dit nu duidt op een algemeene gesteldheid der geesten, die onder de critiek der Heilige Schrift niet vrij uitgaat. En al betreurt men het onzerzijds, dat in de Christelijke kerk onder Roms leiding de evenaar te sterk naar de andere zijde oversloeg en in de officiële, personele absolute tot een verkeerd en in veel opzichten zelfs bedenkelijk sacramenteel instituut heeft geleid, toch willen we eerst dan ons recht vindereen, om op de praktijk van Rome critiek uit te oefenen, indien we gelijke en even scherpe critiek aan onszelfen niet sparen.

Evenwicht te vinden en te bewaren valt ons menschen zoo moeilijk. Telkens zwijkt de evenaar door.

Natuurlijk heeft ons innerlijk zieleleven tweerlei richting, eenzijdig naar God en anderzijds naar den mensch om ons heen, en dan eerst zijn onze zieleuitingen wat ze zijn moeten, zoo die beide verhoudingen, naar juiste evenredigheid, tot haar recht komen.

Uit onze gebrekkige zielharmonie vloeit intusschen bijna altoos de eenzijdigheid voort, dat we ons zieleleven, in zijn diepste kern, of uitsluitend op God, buiten den mensch, of eenzijdig op den mensch, buiten God willen richten.

Voor de private, personele absolute in, en ge kunt onder menschen er niet aan ontkomen, dat de schuldbelijdenis en de schuldvergeving uit haar noodzakelijk verband met God wordt losgemaakt, en ten slotte door velen herleid tot een wederzijdse handeling tusschen menschen, die zich geheel in uiterlijken verliest.

Maar ook omgekeerd, schaf ze af, en komt tot de publieke absolute, en niet minder ligt het gevaar voor de hand, dat men, met de absolute, heel de religie zooged als uitsluitend tot een „zaak tusschen God en het hart“ gaat maken, zijn relatie tot den mensch er geheel buiten sluit, en zoo ten slotte elk merkbaar spoor van de absolute, ook in publieken zin, uitsluit.

Het eerste gevaar is gerealiseerd in Rome, het tweede is de klip waarop men onder ons gestrand is.

Het ligt buiten ons bestek, de schaduwlijka die hierdoor onder Rome opkwam, ten einde toe door te trekken. Maar wel is het noodzakelijk onszelfen de critiek niet te sparen.

Men kan zijn leven met zijn God en zijn leven met zijn persoonlijke omgeving niet van elkander afscheiden, of beide lijden schaden. De liefde voor God moet in de liefde voor den mensch dien God bij ons plaatste, haar natuurlijke uitstraling vinden. Immers zoals de philanthropie haar gewijde karakter verliest, zoo ze zich losmaakt van de liefde voor God, zoo ook verdoort de liefde voor God in mystieke zelfverwarring, zoo ze haar veld van uiting verliest onder menschen.

Dit nu berust op de ordinantie Gods, dat Hij ons niet als enkelingen, maar als menschen onder menschen, als leden van één lichaam geschapen heeft. Heel de idee van de kerk vloeit uit die ordinantie voort. Het is in het Lichaam van Christus dat die door de zonde gebroken idee weer tot haar recht komt. En daarom eischt goedeordende vroomheid, dat ook in ons zichtbaar leven dat Lichaam van Christus, hoe gebrekkig ook, zich institutioneel openbare.

Maar diezelfde ordinantie moet dan ook heel ons gemeenschapsleven met het Eeuwige Wezen doordringen en bezielen. Zeker, er blijft altoos en moet altoos blijven, een diepste diepte in de kern van ons wezen, waar de relatie tot den mensch wegvat, en we niets meer van die relatie tot den mensch ontwaren. Dit komt het sterkst uit in het oogenblik der bekeering, als het geloof doorbreekt. Maar toch ook buiten dat aangrijpend oogenblik is er in ons dagelijks leven behoefte, om behalve het gebed met anderen, ook het gebed in de stilte te zoeken, en met onzen God alleen te zijn.

Dat is niet verkeerd. Dat moet veeleer zoo wezen. En uw zieleleven lijdt schade, zoo ge dit verwaarloost en veronachtzaamt. Maar zie nu wel toe, dat ge hierin niet eenzijdig al uw religie laat opgaan. Dan toch vervalt ge eerst in die eenzijdig egoïstische mystiek, die alleen op eigen genieting in het samenleven met den Oneindige bedacht is. Daarna gewent ge er u aan, om alle gemeenschapsleven in het heilige, en alle gebed, alle lofverheffing, en zelfs alle gesprek met anderen over de heilige dingen af te schaffen. En eindelijk komt ge uit bij het onware standpunt, dat ge alle religie een zaak tusschen God en uw hart noemt, maar ook tusschen God en uw hart alle ware religie laat verstoren en verdorven.

Tot dit laatste is het nu reeds bij duizenden en duizenden gekomen. De religie was te heilig en te teeder, om ze voor menschenoor uit te spreken. Dus sprak men over niets meer. En op die wijs aan alle religieuze niting ontwend, schrompde het leven der religie in het eigen hart almeer in, tot het ten slotte bijna ganschelijk wegsterf, en zich alleen nog bij aangrijpende gebeurtenissen een oogenblik met moeite weer oprichtte.

Is dit nu waar van de religie in het gemeen, dan is het ook waar van die bepaalde zijde in het religieuze leven, die in het schuld bewustzijn, en wat daarmee samenhangt, tot uiting komt. Tot aan ons sterven toe blijven we met zonde behept, en dat maakt, dat alle religie onder menschen dag aan dag door het prisma van ons schuld bewustzijn moet gaan. Wie zich ook na zijn bekeering daarover heen zet, leeft oppervlakkig. En wie dieper bij zijn eigen ziel leeft, kan voor God noch voor menschen ooit anders dan in het besef van zijn zondigheid staan, en daarom nooit anders tot klaarheid geraken, dan in Jezus, d. i. inlevende in de vrucht van zijn verzoeningswerk.

Maar is dit zoo, dan gaat ook hier door wat we boven aantoonde, en dan moet ook hier de neiging om zijn schuld bewustzijn van zijn menselijke omgeving te isoleren, en uitsluitend op God te richten, er ten slotte op uitloopen, dat ook het schuld besef voor den Heilige verzakt wordt en ten slotte wegstierf.

Diaconale ontheffing.

II.

De kerkelijke armenverzorging is en blijft een disputabel probleem, en niets is onbillijker, dan er onzen Diakenen, die doen wat ze kunnen, een verwijt van te maken,

dat hun optreden niet beter aansluit aan de noden van onzen socialen toestand.

Reeds al te spoedig heeft de oude Christelijke kerk het Diaconaat als afzonderlijk ambt prijs gegeven, in de Middeleeuwen verdween het ganschelijk, en wel dook het in de dagen der Reformatie weer op, maar bijna uitsluitend onder de Gereformeerden. Noch de Roomsche, noch de Lutherische kerken kennen ons Diaconaat, en onder de Gereformeerde kerken heeft zelfs de Anglicaansche kerk er nooit aan gewild. Ook bij haar zijn de Diakenen een soort Dienaren des Woords, en niet Bedienaren der barmhartigheid.

In alle andere kringen blijft men nog steeds de verzorging der behoeftigen beschouwen als een plicht der Overheid en van particulieren. En voor zoover men ze met de kerk in verband brengt, geeft men wel toe, dat de kerk in haar organisch leven voor de behoeftigen heeft te zorgen, maar niet dat ze ten deze ook een roeping heeft als instituut.

Op zichzelf beschouwd kan men dan ook toegeven, dat waar de kerk in haar organische werking de noden opheft, er geen oorzaak noch aanleiding voor het instituut der kerk zou zijn, om ambtelijk nogmaals te doen, wat de leden der kerk reeds deden. Een institutionele kerk, waarin de Diakenen niets doen kunnen, bij ontentenis van noden, is in zooverre steeds wel denkbaar. En ook nu zijn er onder onze Gereformeerde kerken hier te lande enkele zeer kleine kerken, waarin de Diakenen verlegen voor hun *taak* staan, wijl ze niets te doen hebben. Een dokter zit stil als er geen zieken zijn, en zoo ook een Diaken wordt Diaken in ruste, zoo er geen armen zijn.

Het vraagstuk van het relatief of absoluut karakter van het Diaconaat vindt zijn beslissing dan ook alleen op een geheel ander terrein.

Van Christus, den Koning der kerk, een gave te ontvangen, stuit niet, kan nooit vernederend zijn, en brengt in geen afhankelijkheid. Daarentegen gaven van zijn naaste te ontvangen kan iets hinderlijks voor het gevoel hebben, u in uw positie vernederen, en u onnatuurlijke banden aanleggen.

En hieruit nu rijst de vraag op: Kan niet elk lid der gemeente zijn gaven aan Christus geven, en uit dezen gezamenlijken schat aan ieder behoeftig lid in naam van Christus zoveel aan elk behoeftige worden uitgedeeld, als een ieder van noodde heeft? Met die vraag staat of valt het Diaconaat.

In dien zin kwam het op. De leden der kerk, die wat hadden, brachten het tot de apostelen, en onder de apostelen werd het in naam van Jezus uitgedeeld aan wie van noodde had.

Alleen zoo staat het hoog in eere. Het is dan geen bedeling-commissie, maar een orgaan waarvan Christus zich bedient, en het handhaaft onder de leden der gemeente de fijnste zielkundige eere, de hoogste kiescheid, en snijdt zelfverheffing en zucht naar heerschappij bij de gevers af.

Want hierop lette men wel, particuliere weldadigheid kan niet alleen onkiesch worden voor wie ontvangt, maar ook verleiding tot zonde voor wie geeft.

Het kan leiden tot een *pronken* met zijn gaven, tot een insluipen van werkhelligheid, tot zelfverheffing, en tot het zich aanmatigen van een gezag over de arme broeders, dat aan niemand toekomt.

Goed ingericht snijdt daarentegen de Diaconie dit alles af.

Als er een schatkist van Jezus is, waarin men geven kan, geeft, zonder dat iemand weet wat en hoeveel, en indien verkoren Dienaren der Barmhartigheid, uit die schatkist van Jezus de noden der armen lenigen, dan krijgt niet de mensch, maar Jezus de eere, den lof en den dank, dan wordt er geen enkele band van afhankelijkheid tusschen broeder en broeder gelegd, en wordt het fijnste gevoel ook van den arme op kiesche wijze gespaard.

Er hoeft dan ook wel nauwelijks bijgevoegd, dat Diakenen die dat heilig karakter van hun ambt verwaarlozen, de armen toch vernederen, in het ambt persoonlijk invloed zoeken, en onkieschlijk te werk gaan, het ambt onteeren en het heilig karakter van het Diaconaat wegwerpen.

Het moet altoos *Jezus* blijven van wien het uitgaat. *Jezus* die de vijf duizend met brood spijzigt. En *Jezus* aan wien de dank en de wederliefde toekomt.

Wel kan men zeggen, dat het Diaconaat ook in zoover dienst doet, als het de vele kleine brokskens opzammelt, die particulier gegeven tot geen doel zouden hebben geleid. En dat het evensoo dienst doet, om armen, die onder de gevers geen bekenden hebben, te verzorgen. Maar dat kan op zichzelf nooit de grondslag van het ambt zijn.

Die beide diensten kan een particuliere vereniging evengoed vervullen. Zoo heeft de Overheid ook een armbestuur, en zijn er allerlei particuliere verenigingen, die brokskens opzamen en niet dan na onderzocht uitdelen.

Dit, op zichzelf genomen, geeft alzoo aan het Diaconaat geen *heilig* en *ambtelijk* karakter.

Dat hooge karakter kan het alleen daaraan ontkomen, dat het *namens Jezus* optreedt, *in naam van Jezus* vraagt, *in naam van Jezus* uitdeelt.

Die gemeente zou dan ook ideaal het hoogst staan, waarvan geen enkel lid anders dan aan de Diakenen gaf, en geen enkel lid iets anders dan door de Diakenen ontving, en waarin bij gevers en ontvangers beiden het helder besef leefde, dat niemand anders dan aan Jezus gaf en van Jezus ontving.

Doch, helaas, dat ideaal staat zoo hoog, dat ge het nergens gerealiseerd vindt.

Maar al te veel gevers vinden het veel streelender zelf te geven en zelf den dank te ontvangen. Vele Diakenen weten noch gevoelen dat ze organen van Christus zijn. En vele armen geven er niet om, hoe ze ontvangen, als ze maar recht veel ontvangen. Gelukkig zijn er ook heel andere gevers, veel hooger staande Diakenen, en veel nobeler armen. Maar toch scheelt het nog veel, dat alle gevers, alle Diakenen en alle armen op dit ideaal standpunt zouden staan.

Dit hebben we op den voorgrond geplaatst, omdat wie over Diaconale aangelegenheden spreken wil, altoos misgaat, zoo hij zich niet vooraf rekenschap geeft van het standpunt waarop de Diaconie, krachtens haar instelling, staat.

Houdt men dit niet in het oog, dan zou men kunnen zeggen, dat de Diaconie niets met ouderdomspensioen uitstaande heeft, dat zij veeleer er op bedacht moet zijn, om *alle* armenverzorging aan zich te trekken, en dat het pleiten voor ouderdomspensioen bij de Overheid in strijd met haar ambtelijk karakter zou zijn.

Juist dat gemis aan nadenken over de eigenlijke beteekenis van het Diaconaat is dan ook oorzaak geworden, dat het zoo diep zonk, en dat zonder voorbehoud moet beleden worden, dat de ernstige beschouwing over het vraagstuk van het Pauperisme geheel buiten haar is omgegaan.

Er is onder ons een opwaking. Tal van Diakenen gaan zelven gebukt onder den men heiligen vorm van hun armenverzorging. Ze protesteerden er zelven tegen, maar voelden zich onmachtig om er een radicale verandering in te brengen.

De sleur van het verleden werkt na, en de zuiging van de usantie is zoo fataal sterk, dat het zelfs in groote gemeenten meest blijft bij collecteren, bedelen en het verplegen in gestichten.

Hierbij deed zich intusschen steeds meer de ongelegenheid van de concurrentie met de publieke en particuliere armenverzorging gevoeler, en juist hierdoor komt het Diaconaat in zoo pijnlijk gedrang.

Voor Kootwijken Scholen.

In hartelijken dank ontvangen. Ingekomen bij Ds. HOUTZAGERS: Van den heer A. C. de Vriendt, corresp. der Unie te Zeist 1; van den heer A. Leys te Aardenburg 2; van den heer R. E. Toren te Midwolda (Groningen) 4.

Ingekomen bij den heer D. HULLEMAN: Door den heer E. Botterweg te Zwolle, van de Wed. H. B. 1 en van H. B. 1,50; van den heer J. Jsebrand, aan ontvangten giften 48,70 en van Mej. E. Tuininga te Dokkum 5.

D. HULLEMAN,

Penningsmeester.

Uit de Pers.

Predikatie en Preeklezen is een niet onbelangrijk geschilpunt, waarover Ds. Fernhout in de *Utrechtse Kerkode* dit schrijft:

Bij gemis van een eigen dienaar des Woords moeten tal van kerken zich in haar samenkomsten behelpen met het lezen eener predikatie. Bevelen — natuurlijk. Want ook in het beste geval: ook als men de aangenamste leerredenen tot zijn beschikking heeft en ze op een in alle opzichten stichtelijke wijze worden voorgedragen, is zulk preeklezen toch niet de bediening van het Woord gelijk de Heere ze voor zijne kerk ordeneerde.

God wil zijne Christenen, gelijk onze Heidelbergse in Zondag 35 zegt, onderwezen hebben door de levende verkondiging zijns Woords.

Bij de voorbereiding van 't Woord door Profeten en Apostelen heeft Hij het daarom niet gelaten. Ook heeft Hij deze mannen, nadat ze zijn Woord hadden te boek gesteld, geen predikatie tot opening en toepassing van het Woord laten schrijven, die eeuw in eeuw uit door zijne kerken op aarde zouden kunnen gelezen worden.

Hij heeft gewild dat zijn Woord door alle tijden heen met levende stemme zou worden verkondigd. Daarom gaf Hij door den Christus aan zijne kerk niet alleen de buitengewone ambten van Profet en Apostel, maar ook het duurzame ambt van Herder en Leraar (Ef. 4: 11).

Een heilijk bij zijn teedere zorg. Een kostelijke gave van zijn vindingrijke liefde.

Ook — zeker — omdat de verkondiging van het Woord, zoveel meer boeit en zoveel inniger toesprekt dan een voorgelene predikatie.

Meer omdat nu de bediening des Woords in overeenstemming kan zijn met de eigenaardige eischen die het leven van ieder volk en zelfs de behoefte van elke plaatselijke kerk haar stelt.

Maar allermest omdat het Woord *zoo* de Kerk des Heeren het duidelijkst als het Woord *haars* Gods toesprekt.

Stellig, ook als ge hem *leest* is uw Bijbel u het Woord van uw God. Maar de vele lange eeuwen die er liggen tusschen het oogenblik, waarop dit Woord van uw God uitging, en dat waarop het u bereikte, staan het levendig besef ervan bij u in den weg.

En leest ge een predikatie, of hoort ge er een lezen — dan komt het preekboek dien afstand tusschen het spreken des Heeren en uw hooren nog vroegeren.

Maar ontvangt ge de opening en toepassing van het Woord Gods uit den mond van een door Hem gezonden dienaar, die in den Naam des Heeren, in aansluiting aan uw eigen tijd en aan uw eigen behoeften, u toesprekt — zie, dan valt op eens de afstand weg die het doode blad inschoof tusschen u en het spreken des Heeren. Dan klinkt het Woord u in 't oor als werd het nu voor het eerst gesproken en dan zoekt het u als was het tot u persoonlijk gericht.

Wie derhalve zegt, dat het u om het even moet zijn, of ge de Zondags de levende verkondiging des Woords hebt, of wel een preek hoort lezen, stelt zich boven de ordinantie Gods en staat, in overgeestelijkheid, schuldig aan miskenning van Gods wijsheid en liefde.

Mischieu moet hiervoor bijna even ernstig gewaarschuwd worden, als voor minachting van het preeklezen.

Want er is alle reden om te gelooven, dat tal van vacante kerken de levende verkondiging van Gods Woord op niet zeer hoogen prijs stellen.

Er zijn er, die met een weinig meer inspanning reeds lang een Dienaar des Woords hadden kunnen beroepen, en die niettemin, jaar in jaar uit, precies alsof het zoo hoorde, onder het preeklezen zitten.

Er zijn andere, die wel zelf, ook bij de meest mogelijke inspanning, geen Dienaar met eere zouden kunnen onderhouden; doch die, zoo ze het ernstig zoeken, zich voor den Dienst des Woords licht met een genabuerde kerk konden combineren. Helaas, allerlei plaatselijke liefhebberijen en gevoeligheid-

jes schijnen haar meer waard dan de bediening van het Woord.

Zelfs zijn er vacante kerken, die van de hulp der Dienaren in haar classe liefst verschoond blijven. Bepaalt de classe dat ze zoo- en zóóveel diensten van de Predikanten zullen hebben — nu, dan laten ze het zich welgevallen. Maar zoo wordt het niet aan haar eigen keuze gelaten, of het blijkt dat men (om welke reden dan ook) aan het preeklezen boven de prediking de voorkeur geeft.

Eens in de vier maanden, als het H. Avondmaal bediend moet worden, natuurlijk, dan kan het niet anders; dan moet er een Dominé zijn. Maar anders — och, waarom zou men zich niet bij zijn preekje houden?

Zie, deze dingen geven een droef geluigenis van de kennis, van de onderscheiding, van de waardering van Gods gave, van de gehoorzaamheid aan Gods ordinantie.

Ja, ook van de laatste. Want de Dienst des Woords is geen gave van Gods liefde die de Kerk; al naar het haar gevalt, kan aannemen of verwerpen; maar een ordinantie, een instelling des Heeren, waaraan ze zich blijmoedig en dankbaar te onderwerpen heeft.

Een kerk die den Dienst des Woords niet ernstig zoekt, staat in verzet tegen haar Koning.

Het lezen van een predikatie wordt dus nooit gelijk gesteld met den dienst des Woords. Het blijft wat het is: een noodhulp.

Maar waar men den dienst des Woords nu eenmaal niet hebben kan, worde deze noodhulp dan ook gewaardeerd.

Want onderschatting is hier evengoed mogelijk als overschatting.

Waar men zelf geen Dienaar heeft, moet het als een gave Gods op prijs worden gesteld, dat men, in den vorm van een voorgelene leerrede, van den arbeid van anderen Dienaren met genieten mag.

Om het even hoe het tot ons komt, het Woord blijft het Woord.

En de opening en toepassing van het Woord in een predikatie ontvangen we evengoed als een Ouderling ons die predikatie voorleest, als wanneer de Dienaar, die haar opstelde, zelf haar voorleest. En nu zeggen men niet, dat men een preek evengoed voor zich zelf in zijn huis kan lezen als *hooren* lezen in de kerk.

Want dit gaat volstrekt niet op. Vooreerst zult ge in uw huis allicht den tijd niet vinden om rustig heel een preek uit te lezen. Gij zult dan door allerlei in uw aandacht gestoord en afgetrokken worden. Vraag het maar eens aan onze eenvoudige huisgenooten. Zelfs al het te bejden staan of ge er, blijft het aan u overgelaten, ernstig toe te slaan. Menigmaal zal de lust u ontbreken. Ge zult er u, vermoed van den arbeid gedurende een heel week, niet toe opgewekt vinden. En na weinig overweging legt ge uw preekboek weer op zij. Och, elk weet hoe het in de meeste gezinnen des Zondags gaat.

Maar afgezien daarvan.

Een predikatie die u door een ander voorgelzen wordt, voorgelzen wordt door een ambtdrager van Christus, voorgelzen wordt in een samenkomst der gemeente, nadert veel dichter tot den gewonen dienst des Woords en spreekt u daarom veel meer als het Woord uws Gods toe, dan een preek die ge voor u zelf leest in uw huis.

Gerwegen nu nog van de zonde en de schade die men over zich brengt, als men uit geringschatting van het preeklezen, heel de samenkomst der gemeente verwaarloost.

Niet genoeg kan daarom de arbeid gewaardeerd van Dienaren, die door het uitgeven van deugdelijke predikatie onze vacante kerken van leestof voorzien. En onschatbaar is de regen dien God de Heere, vroeger en later, ook nog in de laatste tientallen jaren, door middel van het preeklezen heeft willen schenken.

Wat zou er van tal van kleine, zwakke kerkjes, die slechts zelden een Dienaar des Woords zien, geworden zijn, als ze niet door het lezen van predikatie bijgehouden, onderwezen en gesterkt waren geworden?

En de vrucht zou nog overvloediger zijn geweest, als de kerkeraden, met name de ouderlingen, aan dit leren van predikaties meer zorg hadden besteed. Daarover nader, D. V., in een volgend nummer.

Daargelaten nu dat „levende verkondiging“ in den Catechismus tegenover de beelden als „boeken der leeken“ staat, en dus niet bedoeld is als *preek* in tegenstelling met *lezen*, komt deze bespreking van het onderwerp waarlijk niet te onpas.

Er wordt in tal van kleinere kerken op toe gezonden, om, op goedkope wijze, zich bij den Dienst des Woords te behelpen.

Buitenland.

Engeland. Nog iets over het Ritualisme.

In deze dagen betreuren wij het meer dan vroeger dat Engeland zijn grooten staatsman W. E. Gladstone niet meer bezit. Dan vermenen we ongetwijfeld niet alleen de protesten van een publicist als Stead en van een prediker als Dr. Lunn tegen den onrechtvaardigen oorlog den Transvalers aangedaan, maar zoo ook diens machtige stem daartegen worden opgeheven. Toch is het niet te ontkennen dat Gladstone's invloed op het laatste van zijn leven, aan het dalen was. Waardoor zal men vragen? Gladstone had zijn vrienden en politieke geestverwanten onder de dissenters, d. w. z. onder hen die in vroeger of later tijd van de Episcopale staatskerk zich hadden afgezonderd om vrije kerken te stichten. Die dissentierende kerken als de congregationalistische, baptistische, methodistische enz., zijn medegeslept door een beweging die door den grooten redenaar Spurgeon de „down grade movement“ werd genoemd, — een beweging die de kerken naar de laagte trekt. Wanneer Gladstone een reilevoering gehouden had om de politiek te veroordeelen die er toe leidde om „den gekroonden moordenaar“, gelijk de Sultan van Turkije door hem genoemd werd, de handen boven het hoofd te houden, dan verweet men hem dat hij niet sprak als een staatsman, maar ooreerde als een afgescheiden dominé. Toen die dissenters aan het afzakken gingen zoodat Spurgeon zich zelfs genoodzaakt zag om met de Baptistische unie te breken, werd ook de kracht van Gladstone gebroken. De Iersche Episcopale staatskerk kon hij nog vrij maken, maar om aan Ierland een rechtvaardig „home rule“ te geven, daartoe was hij niet meer in staat. Tegenover de afzakende vrije kerken openbaarde zich de Episcopale staatskerk als een kerkelijke gemeenschap die de banier door haar opgeheven zocht hoog te houden. Althans zoo scheen het. Immers niet op de belijdenis, die het fundament der Episcopale kerk uitmaakt, de Westminsterse Confessie, met zijn streng Calvinistische kleur, werd door de Episcopalen den nadruk gelegd, maar wel op de uitwendige ceremonien bij den eeredienst en op alles wat daarmee in verband staat. De voornaam Engelse wereld is gesteld op aesthetische vormen bij de godsdienst oefeningen en op alles wat het gevoel kan aandoen. Het gemis aan geestelijk leven zoekt men te bedekken door de weelderige vormen bij den kerkedienst. Schijnbaar neemt men in de hoogere kringen alles zeer streng op. Men houdt een vasten tijd, men gaat zelfs zijn zonden bij een geestelijke biechten, men doet veel voor de arme parochianen, doch daarna bezoekt men met den-